

DANE ADRESOWE OSOBY ZAINTERESOWANEJ – ADRES ZAMELDOWANIA NA POBYT STAŁY

01. Kod pocztowy	02. Poczta		
<input type="text"/> - <input type="text"/>	<input type="text"/>		
03. Gmina/Dzielnica			
<input type="text"/>			
04. Miejscowość			
<input type="text"/>			
05. Ulica			
<input type="text"/>			
06. Numer domu	07. Numer lokalu	08. Numer telefonu (1)	09. Symbol państwa (2) (3)
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
10. Zagraniczny kod pocztowy (2)	11. Nazwa państwa (2)		
<input type="text"/>	<input type="text"/>		
12. Adres poczty elektronicznej (1)			
<input type="text"/>			

DANE ADRESOWE OSOBY ZAINTERESOWANEJ – ADRES ZAMIESZKANIA (wypełnić, jeżeli adres zamieszkania jest inny niż adres zameldowania na pobyt stały)

01. Kod pocztowy	02. Poczta		
<input type="text"/> - <input type="text"/>	<input type="text"/>		
03. Gmina/Dzielnica			
<input type="text"/>			
04. Miejscowość			
<input type="text"/>			
05. Ulica			
<input type="text"/>			
06. Numer domu	07. Numer lokalu	08. Numer telefonu (1)	09. Symbol państwa (2) (3)
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
10. Zagraniczny kod pocztowy (2)	11. Nazwa państwa (2)		
<input type="text"/>	<input type="text"/>		

DANE ADRESOWE OSOBY ZAINTERESOWANEJ – ADRES DO KORESPONDENCJI

01. Kod pocztowy	02. Poczta		
<input type="text"/> - <input type="text"/>	<input type="text"/>		
03. Gmina/Dzielnica			
<input type="text"/>			
04. Miejscowość			
<input type="text"/>			
05. Ulica			
<input type="text"/>			
06. Numer domu	07. Numer lokalu	08. Numer telefonu (1)	09. Symbol państwa (2) (3)
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
10. Zagraniczny kod pocztowy (2)	11. Nazwa państwa (2)		
<input type="text"/>	<input type="text"/>		

DANE ADRESOWE OSOBY ZAINTERESOWANEJ – ADRES OSTATNIEGO ZAMELDOWANIA NA POBYT STAŁY W POLSCE (4) (5) LUB ADRES MIEJSCA POBYTU W POLSCE (5)

01. Kod pocztowy	02. Poczta		
<input type="text"/> - <input type="text"/>	<input type="text"/>		
03. Gmina/Dzielnica			
<input type="text"/>			
04. Miejscowość			
<input type="text"/>			
05. Ulica			
<input type="text"/>			
06. Numer domu	07. Numer lokalu	08. Adres ostatniego zameldowania na pobyt stały w Polsce	09. Adres miejsca pobytu w Polsce
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

(1) Podanie numeru telefonu oraz adresu poczty elektronicznej nie jest obowiązkowe.

(2) Wypełnić w przypadku gdy adres jest inny niż polski.

(3) Podanie symbolu państwa nie jest konieczne, jeżeli wniosek jest zgłaszany w formie papierowej.

(4) Wypełnić jeśli wnioskodawca zamieszkuje za granicą w państwie, z którym nie łączy Polski umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych.

(5) Wypełnić w przypadku nieposiadania adresu zameldowania na pobyt stały i adresu zamieszkania.

III. OŚWIADCZENIE OSOBY ZAINTERESOWANEJ

1. Złożyłam(em) wniosek o / pobieram: (należy zaznaczyć właściwy kwadrat)

☐ zasiłek chorobowy	☐ zasiłek opiekuńczy	☐ świadczenie rehabilitacyjne	☐ wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy
☐ zasiłek z opieki społecznej	☐ zasiłek dla bezrobotnych	☐ świadczenie pieniężne z powiatowego urzędu pracy	

2. Zgłaszałam(em) poprzednio / Zgłosiłam(em) obecnie wniosek do: ZUS, KRUS, Zakładu Emerytalno-Rentowego MSW, Wojskowego Biura Emerytalnego, Biura Emerytalnego Służby Więziennej, jednostki organizacyjnej wymiaru sprawiedliwości: TAK NIE (należy zaznaczyć właściwy kwadrat)

☐ o emeryturę	☐ o emeryturę pomostową	☐ o emeryturę częściową
☐ o świadczenie przedemerytalne	☐ o rentę z tytułu niezdolności do pracy	☐ o rentę rodzinną
☐ o rentę socjalną	☐ o nauczycielskie świadczenie kompensacyjne	☐ o uposażenie
☐ o rentę inwalidzką		

Jeśli TAK, należy podać nazwę i adres organu rentowego oraz numer sprawy:

.....

.....

3. Mam ustalone prawo do: TAK NIE (należy zaznaczyć właściwy kwadrat)

☐ emerytury	☐ emerytury pomostowej	☐ emerytury częściowej
☐ świadczenia przedemerytalnego	☐ renty z tytułu niezdolności do pracy	☐ renty rodzinnej
☐ zasiłku przedemerytalnego	☐ nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego	☐ uposażenia
☐ renty socjalnej	☐ renty inwalidzkiej	

Jeśli TAK, należy podać nazwę i adres organu rentowego, który dokonuje wypłaty świadczenia oraz numer sprawy: (organ rentowy oraz numer sprawy należy podać również w przypadku gdy wypłata świadczenia jest zawieszona)

.....

.....

4. Pobieram: TAK NIE (należy zaznaczyć właściwy kwadrat)

☐ świadczenie pieniężne przysługujące osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR
☐ świadczenie w wysokości dodatku kombatanckiego
☐ świadczenie pieniężne przysługujące żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnionym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu lub batalionach budowlanych
☐ świadczenie pieniężne przysługujące cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych
☐ ryczałt energetyczny
☐ ekwiwalent węglowy

Jeśli TAK, należy podać Oddział/Inspektorat ZUS który wypłaca wskazane świadczenie oraz numer sprawy:

.....

.....

10. Posiadam okresy ubezpieczenia/zamieszkania za granicą w następujących państwach członkowskich Unii Europejskiej / Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu: (należy zaznaczyć właściwy kwadrat)

Nie posiadam okresów ubezpieczenia/zamieszkania za granicą w państwach członkowskich Unii Europejskiej / Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu.

(skutki niepodania informacji o okresach ubezpieczenia/zamieszkania za granicą wskazano w punkcie 14 Informacji)

IV. ZAŁĄCZNIKI Przedkładam: dokumentów.

Dokumenty, niezbędne do ustalenia prawa do emerytury oraz obliczenia jej wysokości (patrz Informacja), należy przedłożyć w organie rentowym w oryginale (można przedłożyć, poświadczony za zgodność z oryginałem przez upoważnione podmioty, kserokopie oryginalnych dokumentów). Jeżeli we wniosku nie zamieszczono danych lub nie dostarczono dokumentów, które są niezbędne do jego rozpatrzenia, organ rentowy wzywa zainteresowanego do uzupełnienia wniosku i wyznacza termin na uzupełnienie. Nieusunięcie braków w terminie wyznaczonym przez organ rentowy spowoduje wydanie decyzji o odmowie wszczęcia postępowania.

Świadoma(y) odpowiedzialności karnej za składanie nieprawdziwych zeznań, oświadczam, że dane zawarte w części I i II wniosku oraz dane zawarte w oświadczeniu – część III wniosku, podałam(em) zgodnie z prawdą, co potwierdzam złożonym podpisem.

(Miejscowość)

(Data: dd/mm/rrrr)

(Podpis osoby zainteresowanej
lub pełnomocnika)

INFORMACJA

Informacje ogólne

- Wniosek stanowi podstawę do wszczęcia postępowania w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) – rozpatrzenia uprawnień i wydania decyzji w sprawie emerytury oraz do wszczęcia postępowania o emeryturę zagraniczną. W przypadku kobiety, będącej członkiem otwartego funduszu emerytalnego w rozumieniu art. 3 pkt 4a ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz.U. Nr 228, poz.1507 ze zm.), która osiągnęła powszechny wiek emerytalny określony w art. 24 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.), zwanej dalej ustawą o emeryturach i rentach z FUS, wniosek ten jest jednocześnie wnioskiem o okresową emeryturę kapitałową.
- Dla osób, które wcześniej nie złożyły wniosku o ustalenie kapitału początkowego, a kapitał ma wpływ na wysokość emerytury – niniejszy wniosek stanowi podstawę do wszczęcia postępowania w sprawie kapitału początkowego.
- Wniosek o emeryturę rozpatruje Oddział/Inspektorat ZUS właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej, przy czym w przypadku osób zamieszkałych w Polsce za miejsce zamieszkania uważa się miejsce zameldowania na pobyt stały. Wnioski o emeryturę osób zamieszkałych za granicą w państwie, z którym Polskę łączy dwustronna umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych albo w państwie członkowskim Unii Europejskiej (UE) / Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) oraz wnioski o emeryturę osób, które przebyły okresy ubezpieczenia za granicą w wymienionych państwach – rozpatrują wyznaczone przez Prezesa ZUS jednostki organizacyjne realizujące umowy międzynarodowe w dziedzinie ubezpieczeń społecznych. Aktualny wykaz państw, z którymi Polskę łączy dwustronna umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, a także państw członkowskich UE / EFTA oraz informacje o adresach jednostek realizujących umowy międzynarodowe, można uzyskać w każdym Oddziale/Inspektoracie ZUS lub znaleźć na stronach internetowych Zakładu www.zus.pl. W przypadku osób zamieszkałych za granicą w państwie, z którym nie łączy Polski umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, wniosek o emeryturę rozpatruje Oddział/Inspektorat ZUS właściwy ze względu na ostatnie miejsce zameldowania na pobyt stały w Polsce osoby zainteresowanej. Niezależnie od miejsca zamieszkania wniosek o emeryturę zawsze można złożyć w formie elektronicznej za pomocą internetowej Platformy Usług Elektronicznych (PUE) – na pue.zus.pl.
- Wniosek o emeryturę podpisuje osoba zainteresowana lub pełnomocnik. Pełnomocnictwo powinno być udzielone na piśmie, w formie dokumentu elektronicznego lub zgłoszone do protokołu.
- Osobie zainteresowanej przysługuje prawo wycofania wniosku. Wycofanie wniosku jest skuteczne, jeżeli nastąpiło w jednej z form przewidzianej dla zgłoszenia wniosku, tj. papierowej lub elektronicznej, nie później jednak niż do dnia uprawomocnienia się decyzji w sprawie emerytury (tj. w terminie jednego miesiąca od dnia doręczenia decyzji). W razie wycofania wniosku, postępowanie w sprawie emerytury podlega umorzeniu.
- Członkiem otwartego funduszu emerytalnego w rozumieniu art. 3 pkt 4a ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych jest osoba fizyczna:
  - która uzyskała członkostwo w otwartym funduszu emerytalnym zgodnie z przepisami ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz.U. z 2013 r. poz. 989 ze zm.) (osoba, która odprowadzała część składki na ubezpieczenie emerytalne do otwartego funduszu emerytalnego lub zaprzestała odprowadzania części składki na ubezpieczenie emerytalne do otwartego funduszu emerytalnego, począwszy od składki należnej za lipiec 2014 r.) lub
  - której środki są ewidencjonowane na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.);
  - której środki zgromadzone na jej rachunku w otwartym funduszu emerytalnym zostały przekazane z tego funduszu na subkonto, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.
- W przypadku mężczyzny, będącego członkiem otwartego funduszu emerytalnego w rozumieniu art. 3 pkt 4a ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych, który wystąpi o emeryturę po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego – środki zewidencjonowane na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w tym przeniesione z otwartego funduszu emerytalnego, uwzględnione zostaną przy ustalaniu wysokości emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Dotyczy to również kobiety będącej członkiem otwartego funduszu emerytalnego, która po raz pierwszy wystąpi z wnioskiem o emeryturę po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust.1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tj. powszechnego wieku emerytalnego przewidzianego dla mężczyzny.

8. Osobie urodzonej po dniu 31 grudnia 1948 r. emerytura, określona w art. 46, 50, 50a, 50e lub w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) oraz w art. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy – Karta Nauczyciela, przysługuje pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego. Warunek ten jest spełniony także wówczas, gdy osoba, która przystąpiła do otwartego funduszu emerytalnego wystąpi (część II pkt 3 wniosku) o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.
9. Emerytura, określona w art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela oraz w art. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy – Karta Nauczyciela, przysługuje pod warunkiem **rozwiązania stosunku pracy**.
10. Osobie urodzonej po 31 grudnia 1948 r., która:
  - a) nie ma ustalonego prawa do emerytury z jakiegokolwiek tytułu, w tym z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 lub art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przebytej do dnia 31 grudnia 2008 r. oraz
  - b) nie ma ustalonego prawa do emerytury pomostowej
– przysługuje rekompensata na warunkach określonych w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.).
11. Ubezpieczonemu urodzonemu przed dniem 1 stycznia 1949 r., spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o emeryturę po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 2008 r., wysokość emerytury może być – na jego wniosek – obliczona na podstawie art. 26 powołanej ustawy (nowe zasady), jeżeli jest wyższa od obliczonej na podstawie art. 53 tej ustawy (dotychczasowe zasady). W celu ustalenia emerytury w korzystniejszej wysokości należy przedłożyć dokumenty do obliczenia wysokości emerytury według nowych i dotychczasowych zasad. Do wniosku należy zatem przedłożyć dokumenty wskazane w pkt 15 i 20 Informacji.
12. Osobie urodzonej po 31 grudnia 1948 r., która zgłasza wniosek o emeryturę określoną w art. 24 lub art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i wiek uprawniający do emerytury osiągnie w latach 2009-2014, wysokość emerytury oblicza się w całości według nowych zasad (art. 26 powołanej ustawy) lub w części według nowych i w części według dotychczasowych zasad (art. 183 tej ustawy). Jeżeli osoba ta jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego (pkt 6 Informacji) i w celu zastosowania art. 183 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wnosi o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa, powinna wypełnić część II pkt 3 wniosku.
13. Informacje dotyczące warunków przyznawania emerytur, w tym zasad uwzględniania okresów ubezpieczenia za granicą, przy ustalaniu prawa i obliczaniu polskich emerytur, można uzyskać w każdym Oddziale/Inspektoracie ZUS lub znaleźć na stronach internetowych ZUS www.zus.pl. Pod tym adresem internetowym m.in. można znaleźć informacje o adresach Oddziałów/Inspektoratów ZUS oraz godzinach przyjęć klientów, a także kalkulator emerytalny umożliwiający samodzielne obliczenie wysokości emerytury według dotychczasowych zasad oraz według nowych zasad.
14. Niewskazanie w oświadczeniu w części III pkt 10 formularza okresów ubezpieczenia/zamieszkania za granicą w państwie członkowskim UE / EFTA i nieprzedłożenie dokumentów, z których wynika ubezpieczenie w tym państwie skutkuje tym, iż postępowanie międzynarodowe o świadczenie z tego państwa nie zostanie wszczęte, a data zgłoszenia wniosku w ZUS nie zostanie uwzględniona przez instytucję zagraniczną jako data złożenia wniosku o świadczenie zagraniczne.

Środki dowodowe

15. Dokumenty w oparciu, o które ustalane jest prawo do emerytury oraz jej wysokość – to w szczególności:
  - „Informacja dotycząca okresów składkowych i nieskładkowych” (formularz ZUS Rp-6) – dotyczy osób posiadających okresy ubezpieczenia (okresy składkowe i nieskładkowe) wyłącznie w Polsce albo w Polsce i w państwach, z którymi Polskę łączą dwustronne umowy międzynarodowe w dziedzinie ubezpieczeń społecznych,
  - formularz unijny „Informacje dotyczące przebiegu ubezpieczenia osoby ubezpieczonej” (formularz E 207 PL) – dotyczy osób posiadających okresy ubezpieczenia w Polsce oraz okresy ubezpieczenia w innych państwach członkowskich UE / EFTA,
  - zaświadczenia pracodawców (świadczenia pracy) bądź inne dokumenty właściwych organów, urzędów czy organizacji potwierdzające okresy składkowe i nieskładkowe w Polsce,
  - zaświadczenia pracodawców (świadczenia pracy) potwierdzające wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przebyte:
    - do dnia 31 grudnia 1998 r. – dotyczy osób ubiegających się o emeryturę na podstawie art. 184 wym. ustawy,
    - do dnia 31 grudnia 2008 r. – dotyczy osób ubiegających się o emeryturę na podstawie art. 24 ust. 1 wym. ustawy wraz z rekompensatą, o której mowa w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.),
  - dokumenty potwierdzające okresy ubezpieczenia za granicą – w państwach, z którymi Polskę łączą dwustronne umowy międzynarodowe w dziedzinie ubezpieczeń społecznych lub w państwach członkowskich UE / EFTA,
  - zaświadczenie pracodawcy – płatnika składek o zatrudnieniu i wysokości wynagrodzenia, które stanowiło podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w Polsce (druk: ZUS Rp-7).

Dokumentem honorowanym przez ZUS jest również legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca wpisy dotyczące okresów zatrudnienia i wysokości osiągniętych zarobków.

Uwaga! Nie należy przedkładać dokumentów, które złożono z wnioskiem o ustalenie kapitału początkowego.

Podstawa wymiaru emerytury ustalonej na dotychczasowych zasadach

16. Okres, z którego wynagrodzenie/dochód/przychód/uposażenie – ma być przyjęte do ustalenia podstawy wymiaru emerytury wskazuje osoba:
  - urodzona przed 1 stycznia 1949 r. oraz osoba urodzona po dniu 31 grudnia 1948 r., która ubiega się o emeryturę określoną w art. 46, 50, 50a, 50e i art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela oraz w art. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy – Karta Nauczyciela,
  - która wiek uprawniający do nowej emerytury osiągnęła w latach 2009–2014 i spełnia warunki do ustalenia wysokości emerytury w części według dotychczasowych zasad i w części według nowych zasad – określone w art. 183 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.
17. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjmuje się wynagrodzenie/przychód/dochód, który stanowił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne lub na ubezpieczenia emerytalne i rentowe albo osiągnięte uposażenie.
18. Podstawa wymiaru emerytury może być ustalona:
  - z 10 kolejnych lat kalendarzowych, wybranych z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszony został wniosek,
  - z 10 kolejnych lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zainteresowany nabył prawo do zasiłku przedemerytalnego, jeżeli w ciągu 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszony został wniosek o emeryturę, pobierał przez 10 lub więcej lat ten zasiłek,
  - z 20 lat kalendarzowych, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku.

Jeżeli okres 10 kolejnych lat kalendarzowych obejmuje również ubezpieczenie za granicą w państwie, z którym Polskę łączy dwustronna umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych albo w państwie członkowskim UE / EFTA – podstawa wymiaru emerytury może być ustalona z pominięciem pełnych lat kalendarzowych ubezpieczenia za granicą. Jeżeli w ciągu 20 lat poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę, zainteresowany nie był ubezpieczony w Polsce, podstawę wymiaru emerytury stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zainteresowany przystąpił po raz pierwszy do ubezpieczenia za granicą.

Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury można również wskazać podstawę wymiaru:

- renty z tytułu niezdolności do pracy,
- emerytury obliczonej dla ustalenia świadczenia przedemerytalnego.

Uwaga! Podstawę wymiaru emerytury przyznawanej po emeryturze stanowi podstawa wymiaru wcześniej przyznanej emerytury (art. 21 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

19. Jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

Kapitał początkowy

20. Osoba, która nie zgłosiła wniosku o ustalenie kapitału początkowego, a kapitał ma wpływ na wysokość emerytury – do wniosku o emeryturę powinna dodatkowo przedłożyć dokumenty (patrz pkt 15) potwierdzające wysokość dochodu – wynagrodzenia uzyskanego w okresie:

- 10 kolejnych lat kalendarzowych, wybranych z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.,
- 20 lat kalendarzowych, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu do 31 grudnia 1998 r.

Osobie, która miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w dniu 31 grudnia 1998 r. i zachowała prawo do tej renty w dniu 1 stycznia 1999 r. – do ustalenia podstawy kapitału początkowego może być przyjęty wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty z decyzji ustalającej prawo do renty po raz pierwszy lub ponownie ustalającej jej wysokość, albo podstawa wymiaru ustalona wg zasad podanych wyżej. Jeżeli renta przyznana została przed 15 listopada 1991 r. – do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego może być wskazany wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty ustalony w wyniku rewalioryzacji, chyba że po tej dacie ponownie była ustalona jej wysokość. Jeżeli z powodu niemożności ustalenia podstawy wymiaru renty jej wysokość ustalona została w kwocie najniższej renty, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się najniższe wynagrodzenie pracowników, obowiązujące w okresie przyjętym do obliczenia podstawy wymiaru renty.

Zawieszenie prawa do emerytury / zmniejszenie jej wysokości

21. Emerytura ulega:

- zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu w kwocie wyższej niż 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa GUS,
- zmniejszeniu w razie osiągnięcia przychodu w kwocie przekraczającej 70% ww. przeciętnego wynagrodzenia, nie wyższej niż 130% tego wynagrodzenia.

22. Zawieszenie lub zmniejszenie emerytury następuje w przypadku uzyskiwania przychodu z tytułu zatrudnienia, służby lub innej pracy zarobkowej albo prowadzenia działalności, w tym także za granicą oraz pobieranie zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, wyrównawczego, świadczenia rehabilitacyjnego i wyrównawczego, dodatku wyrównawczego, a także wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, wypłaconego na podstawie przepisów art. 92 Kodeksu pracy (lub innych przepisów w tym zakresie). Za przychód emerytów prowadzących pozarolniczą działalność uważa się przychód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

23. Prawo do emerytury może ulec zawieszeniu również na wniosek emeryta.

24. Emerytury przyznane osobom, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny, nie podlegają zawieszeniu ani zmniejszeniu z tytułu osiąganego przychodu, z wyłączeniem przypadku wskazanego w pkt 25.

25. Prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z każdym pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury oraz bez względu na wiek tego emeryta (dotyczy osób pozostających w stosunku pracy, do których stosuje się polskie przepisy prawa pracy lub odpowiednie przepisy prawa państw członkowskich UE / EFTA lub innych państw, z którymi Polskę łączą dwustronne umowy międzynarodowe w dziedzinie ubezpieczeń społecznych – z wyłączeniem osób wykonujących zatrudnienie w Australii, z którą umowa po stronie australijskiej obejmuje wyłącznie emerytury z tytułu zamieszkania w tym państwie).

26. Podjęcie wypłaty emerytury, która została zawieszona z przyczyn, o których mowa w pkt 25, następuje:

- od pierwszego dnia następnego miesiąca, jeśli stosunek pracy został rozwiązany z ostatnim dniem miesiąca,
- od miesiąca, w którym został rozwiązany stosunek pracy, jeśli stosunek pracy został rozwiązany w innym dniu, niż ostatni dzień miesiąca, nie wcześniej jednak, niż od miesiąca, w którym został zgłoszony wniosek o podjęcie wypłaty emerytury wraz z dokumentem potwierdzającym rozwiązanie stosunku pracy, gdy decyzja o przyznaniu emerytury jest prawomocna.

Osoby zamieszkałe w państwie członkowskim UE / EFTA lub w państwie, z którym Polskę łączy dwustronna umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, mogą złożyć taki dokument również za pośrednictwem instytucji ubezpieczeniowej państwa zamieszkania.

Zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego

27. ZUS zgłasza do ubezpieczenia zdrowotnego:

- emeryta,
- członków rodziny, których dane należy podać na formularzu: „Zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego członków rodziny emeryta – rencisty – osoby uprawnionej do renty socjalnej – świadczenia przedemerytalnego / zasiłku – nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego” (formularz ZUS Rp-13).

28. Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego powstaje od dnia, od którego przysługuje wypłata emerytury, a wygasa z dniem zaprzestania wypłaty świadczenia. W przypadku wygaśnięcia obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego ZUS wyrejestrowuje z tego ubezpieczenia emeryta wraz z członkami rodziny.

29. Prawo do świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego ma również osoba, w stosunku do której wygaś obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego, a która ubiega się o przyznanie emerytury lub renty.

Identyfikator podatkowy

30. Właściwym identyfikatorem podatkowym, zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (Dz.U. z 2012 r. poz. 1314 ze zm.) jest:

- numer PESEL – w przypadku podatnika będącego osobą fizyczną objętą rejestrem PESEL nie prowadzącego działalności gospodarczej lub niebędącego zarejestrowanym podatnikiem podatku od towarów i usług,
- NIP w przypadku pozostałych podmiotów podlegających obowiązkowi ewidencyjnemu.